

ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

The Requirement of the Social Welfare Elderly in Kuanlang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province

หมัดเฟาซี รูบามา^{1*} และกฤษดา มงคลศรี²

Madpouzee Rubama^{1*} and Krisda Mongkolsri²

¹ อาจารย์ประจำ, สาขาวิชาการบริหารจัดการท้องถิ่น, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer, Department of Local Governance, Faculty of Political Science, Hat Yai University.

² อาจารย์ประจำ, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Lecturers, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University

* Corresponding author, E-mail: Madpouzee@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย และด้านสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงเป็นแนวทางและ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาล เมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประชากรคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง จำนวน 5,368 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจความต้องการ สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือในการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและความต้องการของ ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิงร้อยละ 65.1 มีอายุ ระหว่าง 60-65 ปีมากที่สุดร้อยละ 83.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 59.2 และ ร้อยละ 54.4 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสวัสดิการสังคม ทั้ง 3 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้าน ร่างกาย เท่ากับ 4.90 ด้านความมั่นคงปลอดภัย เท่ากับ 4.87 และด้านความต้องการทางสังคม เท่ากับ 4.63 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, สวัสดิการสังคม, ความมั่นคงปลอดภัย

Abstract

This research aims to study the social welfare needs of the elderly in the body. Security This is a good way to improve the quality of life of the elderly. The guidelines and suggestions for solving the problem are in line with the social welfare needs of the elderly living in Kuanlang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province. There are 5,368 people in Kuanlang Municipality 373 samples. Data were collected using the Social Welfare Survey of the Elderly as a tool for the study. Analysis of general data and needs of the elderly in Kuanlang Municipality, Hat Yai District, Songkhla Province using frequency, percentage, mean and standard deviation. The results showed that most of the sample. 65.1% of them were between the ages of 60-65 and 83.1%, respectively. 59.2% and 54.4% of them had the highest percentage of primary education. When analyzing the welfare needs of the elderly, it was found that the sample had the highest level of social welfare in all three aspects. The mean was 4.80. And when considering each aspect. The elderly had a physical need of 4.90, security was 4.87 and a social need was 4.63, respectively.

Keywords: elderly, social needs, social welfare Security

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย รับผิดชอบดูแลและพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและตรงตามความต้องการของสมาชิกในท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากมาตรการของรัฐ เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้ความคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้อย่างสมศักดิ์ศรี ไว้ในมาตรา 27 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยมีหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่โดยตรง ซึ่งระบุไว้ใน หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่ง การปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น กรอบกับ มาตรา 250 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (มีชัย ฤชุพันธุ์, 2560)

ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี 2547 และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในปี 2567 หรืออีก 5 ปีข้างหน้า ขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) โดยจากข้อมูลของ United Nations World Population Ageing พบว่า หลังจากปี 2552 ประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิงได้แก่ เด็กและผู้สูงอายุ จะมีจำนวนมากกว่าประชากรในวัยแรงงาน และในปี 2560 จะเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประชากรเด็กน้อยกว่าผู้สูงอายุ สถานการณ์นี้เป็นผลมาจากการลดภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลประชากรสูงอายุในประเทศไทย ปี 2557 มีผู้สูงอายุมีจำนวน 10,014,705 คน (ร้อยละ 14.9) มีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงาน ร้อยละ 38.4 และ

จากข้อมูลการทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย ปี 2558 มีผู้สูงอายุ ร้อยละ 15.6 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ โดยผู้สูงอายุร้อยละ 37.3 ยังคงทำงาน และที่น่าสังเกต คือ ในปี พ.ศ. 2560 จะเป็นปีที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กเท่ากับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ จำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุ จากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553 – พ.ศ.2583 พบว่า สัดส่วนของประชากรสูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนกล่าวคือสัดส่วนของผู้สูงอายุวัยปลายจะเพิ่มจากประมาณร้อยละ 12.7 ของประชากรสูงอายุทั้งหมดเป็นเกือบ 1 ใน 5 ของประชากรสูงอายุ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุวัยปลายนี้สะท้อนถึงการสูงอายุขึ้นของประชากรสูงอายุ และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยพึ่งพิง ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ สำหรับแนวโน้มประชากรสูงอายุไทยจะอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมืองเพิ่มขึ้นโดยในปี 2553 มีประชากรสูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจำนวน 3.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 39.7 เพิ่มขึ้นเป็น 11.6 ล้านคน หรือร้อยละ 59.8 ในปี 2558 ทั้งนี้ เนื่องมาจากแนวโน้มการเติบโตของประชากรเมืองในประเทศไทยมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น อัตราเพิ่มของประชากรรวมเปรียบเทียบกับประชากรวัยสูงอายุ จากข้อมูลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2583 ชี้ให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มของประชากรโดยรวมมีแนวโน้มลดลงจนติดลบ โดยเริ่มติดลบในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2583 เป็นต้นไป ในขณะที่อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงอยู่ในระดับที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มประชากรรวมค่อนข้างมาก อันเป็นผลมาจากอัตราเจริญพันธุ์ที่ลดลงอย่างรวดเร็ว (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2558)

เมื่ออัตราประชากรของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทำให้ปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงานลดลง รัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นเพื่อดูแลและปฐมพยาบาลผู้สูงอายุมากขึ้น เพราะผลการสำรวจไม่ว่าจะเป็นการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติและอื่น ๆ พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่า 80% มีเงินไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพในวัยหลังเกษียณ แหล่งรายได้ที่สำคัญของผู้สูงอายุคือ การเกื้อหนุนทางการเงินจากบุตรซึ่งก็มีแนวโน้มลดลงด้วยเช่นกัน คือลดลงจาก 54.1% ของรายได้รวมในปี 2537 ลงเหลือเพียง 40.1% ในปี 2554 อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เดิมประเทศไทยเป็นครอบครัวขยายที่อยู่ร่วมกัน อันประกอบด้วย รุ่นปู่/ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูกหลานที่มีการพึ่งพาอาศัยกันทางเศรษฐกิจที่พ่อแม่เลี้ยงลูก และเมื่อสูงวัย ลูกที่ทำงานก็เลี้ยงพ่อแม่สืบต่อกันมา ก็จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะครอบครัวก็จะมีขนาดเล็กลงที่ครอบครัวจะแยกไปอยู่กันเป็นพ่อแม่ลูก และมีการไปมาหาสู่พ่อแม่เป็นครั้งคราว ดังนั้นการหวังพึ่งพาทางการเงินจากลูกหลานจึงลดน้อยลง (อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร, 2561) จึงส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคม ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง บางครั้งอาจทำให้ผู้สูงอายุขาดความอบอุ่นจากการถูกทอดทิ้งได้ ปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ ไม่ได้ทำงานทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเหงา ไม่ภาคภูมิใจเหมือนเป็นภาระกับลูกหลาน อาจรู้สึกน้อยใจ ซึมเศร้า จึงจำเป็นต้องมีคนดูแลเอาใจใส่ ปัญหาสุขภาพร่างกาย ตามปกติผู้สูงอายุจะมีสุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมไม่แข็งแรง จึงจำเป็นต้องมีผู้ดูแลเอาใจใส่และจะต้องใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นขณะที่ไม่มีรายได้ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่อดค้ำกับงานวิจัยของ นภาพร ชัยวรรณ และคณะ (2539) สุทธิชัย จิตะพันธ์ และคณะ (2543) พัชรี เขียวสะอาด (2550) ศิริรัตน์ ศรีภัทรางกูร และคณะ (2550) ฮับเส้า น้อยทับทิมและคณะ (2560) และหมัดเฟาซี รูบามา และคณะ (2560) ที่พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีปัญหาหลักคือ ปัญหาสุขภาพ ทั้งที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ ไม่แข็งแรงเช่นแต่ก่อน และปัญหาการเจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคต่างๆ ปัญหาในด้านร่างกายของผู้สูงอายุที่เกิดจากความผิดปกติของ

ร่างกายนั้นสืบเนื่องจากเมื่อมีอายุมากขึ้นและขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพจนกลายเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดโรคเรื้อรัง ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักกังวลใจ มีอารมณ์กังวลง่ายและกลัวในสิ่งที่ไม่เคยกลัวมาก่อน มีอาการหลงลืมรวมถึงกลัวถูกทอดทิ้งและกลัวความตาย นอกจากนี้ยังรู้สึกหงอยเหงาเป็นนิจ ใจน้อยและสะท้อนใจง่าย บางคนกลายเป็นคนหงุดหงิดโมโหง่าย ชอบแยกตัว บางคนก็มีอารมณ์เศร้า ต้องการตายเร็วหรืออยากฆ่าตัวตาย จะเห็นได้ว่าจากปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อผู้สูงอายุทั้งทางตรงและทางอ้อมในคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของผู้สูงอายุที่ควรได้รับการส่งเสริมหรือดูแลผู้สูงอายุตามความต้องการในสวัสดิการดังกล่าวที่มีทั้งปัญหาด้านร่างกาย ปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัย และปัญหาทางด้านสังคม ตามสิทธิที่ควรได้รับในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ที่ระบุถึงสิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากมาตรการของรัฐ เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้ความคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุ (หมัดเฟาซี รุบามา, 2560)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและครอบครัวของผู้สูงอายุที่มีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกันออกไปที่นอกเหนือจากเงินสวัสดิการแล้วยังต้องการความช่วยเหลือในด้านร่างกาย ด้านความมั่นคงปลอดภัย และทางด้านสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ที่พูดถึงว่าความต้องการของมนุษย์มี 2 ประเภท คือ 1) ความต้องการเพื่อความพร่อง นั่นคือ ความต้องการด้านร่างกาย และความมั่นคงปลอดภัย และ 2) ความต้องการเพื่อความก้าวหน้า นั่นคือ ความต้องการทางสังคม โดยจะมาในลักษณะของความต้องการในด้านสาธารณสุขโรค ด้านการดูแลสุขภาพจิตและด้านการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย โดยมีการจัดอาสาสมัครประจำหมู่บ้านมีบทบาทในการช่วยเหลือทางด้านสุขภาพเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุในชุมชน ผ่านการเยี่ยมเยียนตามบ้าน การสอนให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองตามแนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดภาวะความเครียดของผู้สูงอายุ จัดให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อม สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีความสุขของผู้สูงอายุปัจจัยภายในและภายใน และการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย พร้อมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค มีบริการรถตุ๊กตุ๊กเงินสำหรับชุมชนและจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน และรวมไปถึงการตรวจสอบความต้องการในด้านสาธารณสุขโรค ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผน และพัฒนาการแก้ไขปัญหาเพื่อจัดสวัสดิการสังคมได้ตามความต้องการของผู้สูงอายุที่จะมีเพิ่มขึ้นสูงในอนาคตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดกับความต้องการของมนุษย์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2556) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิตการดำรงชีวิตดูมิภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ แต่อย่างไรเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญเป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิด

ความรู้ว่องไวกระฉับกระเฉงมีชีวิตชีวาที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าเกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน ได้แก่

- 1.1 ความต้องการอาหารเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตอาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต
- 1.2 ความต้องการน้ำเพื่อรักษาความสมดุลของร่างกายร่างกายของเราเสียน้ำเนื่องจากอากาศร้อนการออกกำลังกาย การทำงานหนัก ทำให้เหงื่อออกจากร่างกาย
- 1.3 ความต้องการทางเพศความต้องการด้านนี้เริ่มขึ้นเมื่อคนเราเข้าสู่วัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่ การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆเช่นความพึงพอใจโรสนิยมขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น
- 1.4 ความต้องการอุณหภูมิที่เหมาะสมคนเราดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกายอุณหภูมิที่ไม่สูงเกินไปและต่ำเกินไปพอที่ร่างกายจะทนได้
- 1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดเพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัยความป่วยเจ็บเป็นไข้ของร่างกายทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้นเมื่อมีคนอื่นมาทาร้ายคนเราก็มักหลีกเลี่ยงหรือต่อสู้ป้องกันตัว
- 1.6 ความต้องการพักผ่อนนอนหลับเพื่อผ่อนคลายให้ร่างกายได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่และซ่อมแซมส่วนสึกหรอของร่างกาย
- 1.7 ความต้องการอากาศบริสุทธิ์มีก๊าซออกซิเจนสำหรับการหายใจเราอาจจะสามารถอดสู้อากาศได้หลายชั่วโมงแต่กลับหายใจได้ไม่นาน
- 1.8 ความต้องการการขับถ่ายเป็นการขับของเสียออกจากร่างกายซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับอาหารและน้ำเพราะของเหลือเหล่านี้จะเป็นพิษกับร่างกายทำให้เราอึดอัดไม่สบายบางครั้งอาจทลายชีวิตได้
2. ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and Social Needs) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคมวัฒนธรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลแต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคลรวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างกันออกไปด้วยลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคม มีดังนี้
 - 2.1 ความต้องการที่เกิดจากสังคมที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคนสิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม
 - 2.2 ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อนจึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้บางที่เราก็มักต้องการศึกษาว่าจะเริ่มต้นอย่างไรและควรทำอย่างไรต่อไป
 - 2.3 ความต้องการนี้เปลี่ยนแปลงได้แม้ในบุคคลเดียวกัน
 - 2.4 ความต้องการนี้มีมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าอยู่คนเดียว
 - 2.5 ความต้องการนี้เป็นพฤติกรรมปกปิดมากกว่าพฤติกรรมเปิดเผย
 - 2.6 ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม
 - 2.7 ความต้องการทางจิตใจและสังคมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้บางครั้งก็ปราศจากเหตุผลและคุณธรรม

มณฑิรา เขียวยิ่ง (2550) ได้แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็น 3 ด้านดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการเพื่อดำรงชีวิตเป็นความต้องการพื้นฐานที่ต้องบรรลุเพื่อให้มนุษย์อยู่อย่างปกติได้แก่ความต้องการอาหารอากาศน้ำดื่มการพักผ่อน การออกกำลังกายความสุขสบายเกี่ยวกับเครื่องนุ่งห่มและที่อยู่อาศัยความสะอาดของร่างกายทั่วไปและความสะอาดของสภาพแวดล้อมความต้องการควบคุมอุณหภูมิของร่างกายตลอดจนความต้องการการขับถ่าย

2. ความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological Needs) ได้แก่ ความต้องการความรักความเป็นเจ้าของต้องการความมั่นคงความเป็นอิสระการพึ่งพาอาศัยผู้อื่นความสำเร็จ

3. ความต้องการทางวิญญาณ (Spiritual Needs) ได้แก่ ความต้องการความเชื่อความหวังความมีศักดิ์ศรีความมีเหตุผลการปลอบใจและเสรีภาพ

ความต้องการของผู้สูงอายุ

พันธทิพย์ งามสุตร (อ้างถึงใน สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2556) จำแนกความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานคือความต้องการสากลที่ผู้สูงอายุในโลกต้องแสวงหาให้ได้มาเท่ากับเป็นเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของผู้สูงอายุไม่ว่าจะอยู่ในสังคมวัฒนธรรมใด ๆ ก็ตามจากการสำรวจความต้องการพื้นฐานในวัฒนธรรมต่าง ๆ กันอาจจะสรุปได้ว่าผู้สูงอายุในโลกต่างมีความต้องการตรงกันที่จิตใจกล่าวคือ

1.1 ผู้สูงอายุพยายามมีชีวิตอยู่นานเท่าที่จะเป็นไปได้หรืออย่างน้อยก็อยู่ไปจนกว่าความพึงพอใจในสิ่งรอบตัวนั้นไม่มีความหมายหรือเมื่อถึงแก่ความตาย

1.2 ผู้สูงอายุพยายามรักษาพลังและศักยภาพทางร่างกายและทางสมองให้คงอยู่ให้มากที่สุดและใช้ประโยชน์จากพลังและศักยภาพดังกล่าวอย่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้

1.3 ผู้สูงอายุพยายามป้องกันและอ้างไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่เคยเป็นในชีวิตวัยต้น เช่น ความรู้ความชำนาญทรัพย์สินสมบัติเกียรติคุณและอำนาจ

2. ความต้องการขั้นสูงคือความต้องการซึ่งมีลักษณะเปลี่ยนแปลงง่ายอาจเป็นความต้องการเฉพาะหน้าหรือระยะยาวหรือเป็นจุดหมายปลายทางของผู้สูงอายุเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของผู้สูงอายุและจะถูกปรุงแต่งโดยวัฒนธรรมนั้นๆด้วยเป็นลักษณะที่เข้ากับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุซึ่งเป็นผลจากการขัดเกลาของแบบแผนและบรรทัดฐานของสังคม

ศรีทับทิม (รัตนโกศล) พานิชพันธ์ (อ้างถึงใน สายสวาท เกตุราสุวรรณ, 2552) ได้แบ่งความต้องการของผู้สูงอายุออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความต้องการการสนับสนุนจากครอบครัว (Family Support) ผู้สูงอายุเมื่อถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยวหรือแยกตัวอยู่คนเดียวขาดความมั่นคงทางอารมณ์และทางจิตใจรวมทั้งทางเศรษฐกิจจึงต้องหันไปพึ่งการช่วยเหลือจากบุคคลหรือองค์การสังคมสงเคราะห์ภายนอกครอบครัวดังนั้นผู้สูงอายุจึงมีความต้องการสนับสนุนจากครอบครัวดั้งเดิมของตนควบคู่ไปกับการช่วยเหลือจากภายนอกครอบครัวซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มอาสาสมัครองค์การภาครัฐรัฐวิสาหกิจหรือองค์การภาคเอกชนทั้งที่เป็นองค์การศาสนาและองค์การที่มิใช่ศาสนาก็ได้

2. ความต้องการด้านการประกันรายได้โดยเฉพาะการประกันสังคมประเภทประกันชราภาพเมื่อเข้าสู่วัยชราภาพและเลิกประกอบอาชีพแล้วจะได้รับบำนาญชราภาพเพื่อช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมั่นคงปลอดภัยตามควรแก่อัตภาพในบั้นปลายของชีวิตไม่เป็นภาระของบุตรหลานและสังคม

3. ความต้องการมีชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางประเภทในสังคม สังคมจึงควรให้โอกาสแก่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้นให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเองในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในการปรับปรุงวัฒนธรรมและในการรักษาสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจให้แข็งแรงอยู่เสมอ

4. ความต้องการที่จะลดความพึ่งพาคนอื่นให้น้อยลงถ้าหากครอบครัวและสังคมได้ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆในครอบครัวและสังคมแล้วจะเป็นการช่วยผู้สูงอายุให้รู้จักพึ่งตนเองไม่เป็นภาระแก่สังคมในบั้นปลายของชีวิต

5. ความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ (The Elderly of Social Needs)

5.1 ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวกลุ่มสังคมและสังคม (Sense Of Belonging)

5.2 ความต้องการการยอมรับและความเคารพยกย่องนับถือจากบุคคลในครอบครัว และสังคม (Sense of Recognition)

5.3 ความต้องการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในสายตาของสมาชิกในครอบครัวของกลุ่มของชุมชนและของสังคม (Sense of Importance)

5.4 ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลในครอบครัวชุมชนและสังคมและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับลูกหลานในครอบครัวและสังคมได้ (Better Relationships and Adaptation Adjustment)

5.5 ความต้องการการมีโอกาสหาสิ่งที่ดีที่ตนปรารถนา (Sense of Opportunity)

6. ความต้องการทางกายและจิตใจ (Physical and Psychological Needs) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานที่สุดในชีวิตมนุษย์เพราะเป็นสิ่งที่มีธรรมชาติของร่างกายต้องการเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้ดำรงอยู่ได้ความต้องการด้านร่างกายได้แก่ความต้องการปัจจัย 4 คืออาหารเสื้อผ้าที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาลส่วนความต้องการด้านจิตใจเป็นสิ่งที่ไม่เห็นสัมผัสไม่ได้แต่รู้สึกได้ว่าความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security Needs) โดยเฉพาะความต้องการด้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยปราศจากความวิตกกังวลหวาดกลัวและการมีสุขภาพกายและจิตที่ดีนอกจากนั้นยังมีความต้องการได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition Needs) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมและครอบครัวความต้องการมีโอกาสก้าวหน้า (Opportunity Needs) โดยเฉพาะในเรื่องความสำเร็จของการทำงานในบั้นปลายชีวิต

7. ความต้องการทางเศรษฐกิจผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากบุตรหลานของตนเพื่อสะสมไว้ใช้จ่ายในสภาวะที่ตนเองเจ็บป่วยผู้สูงอายุต้องการให้รัฐช่วยในการจัดหาอาชีพให้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ทั้งนี้เพื่อตนเองจะได้มีบทบาททางเศรษฐกิจคือความต้องการที่จะช่วยตนเองเพื่อให้พ้นจากสภาวะความบิ่บคั้นทางเศรษฐกิจในสถานการณ์ปัจจุบัน

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544) ได้เสนอข้อคิดเห็นของบาร์โรสมิธ (Barrow Smith) ว่าเป็นการยากที่จะกำหนดว่าผู้ใดชราภาพหรือสูงอายุแต่สามารถพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ประเพณีนิยม (Tradition) เป็นการกำหนดผู้สูงอายุโดยยึดตามเกณฑ์อายุที่ออกจากราชการ เช่น ประเทศไทยกำหนดอายุวัยเกษียณอายุเมื่ออายุครบ 60 ปีแต่ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดอายุ 65 ปี เป็นต้น

2. การปฏิบัติหน้าที่ทางร่างกาย (Body Functioning) เป็นการกำหนดโดยยึดตามเกณฑ์ทางสรีรวิทยาหรือทางกายภาพบุคคลจะมีการเสื่อมสลายทางสรีรวิทยาที่แตกต่างกันในวัยสูงอายุอวัยวะต่างๆ ในร่างกายจะทำงานน้อยลงซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคลบางคนอายุ 50 ปีฟันอาจจะหลุดทั้งปากแต่บางคนอายุถึง 80 ปีฟันจึงจะเริ่มหลุด เป็นต้น

3. การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านจิตใจ (Mental Functioning) เป็นการกำหนดตามเกณฑ์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การการเรียนรู้และความเสื่อมทางด้านจิตใจสิ่งที่พบมากที่สุดและผู้สูงอายุคือความจำเริ่มเสื่อมขาดแรงจูงใจซึ่งไม่ได้หมายความว่าบุคคลผู้สูงอายุทุกคนจะมีสภาพเช่นนี้

4. ความคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) เป็นการกำหนดโดยยึดความคิดที่ผู้สูงอายุมองตนเอง เพราะโดยปกติผู้สูงอายุมักจะเกิดความคิดว่า “ตนเองแก่อายุมากแล้ว” และส่งผลต่อบุคลิกภาพทางกาย ความรู้สึกทางด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตประจำวันสิ่งเหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามแนวความคิดที่ผู้สูงอายุนั้นๆได้กำหนดขึ้น

5. ความสามารถในการประกอบอาชีพ (Occupation) เป็นการกำหนดโดยยึดความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้แนวความคิดจากการเสื่อมถอยของสภาพทางร่างกายและจิตใจคนทั่วไป จึงกำหนดว่าวัยสูงอายุเป็นวัยที่ต้องพักผ่อนหยุดการประกอบอาชีพ ดังนั้นบุคคลที่อยู่ในวัยสูงอายุจึงหมายถึงบุคคลที่มีวัยเกินกว่าวัยที่จะอยู่ในกำลังแรงงาน

6. ความกดดันทางอารมณ์และความเจ็บป่วย (Coping with Stress and Illness) เป็นการกำหนดโดยยึดตามสภาพร่างกายและจิตใจผู้สูงอายุจะเผชิญกับสภาพโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอเพราะสภาพทางร่างกายและอวัยวะต่างๆเริ่มเสื่อมลงนอกจากนั้นยังอาจเผชิญกับปัญหาทางด้านสังคมอื่นๆทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอีกส่วนมากมักพบกับผู้มีอายุระหว่าง 60-65 ปีขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 5,368 คน ตามสถิติของเทศบาลเมืองควนลัง เดือนกันยายน พ.ศ.2560

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองควนลัง จังหวัดสงขลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane Taro, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสำรวจโดยแบ่งแบบสำรวจเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ จำนวน 4 ข้อ

2. คำถามด้านความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง จำนวน 3 ด้าน คือ ความต้องการด้านร่างกายความต้องการความมั่นคงปลอดภัยความต้องการทางสังคม โดยดัดแปลงมาจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ที่พูดถึงว่าความต้องการของมนุษย์มี 2 ประเภท คือ

- 1) ความต้องการเพื่อความพร่อง นั่นคือ ความต้องการด้านร่างกาย และความมั่นคงปลอดภัย และ
- 2) ความต้องการเพื่อความก้าวหน้า นั่นคือ ความต้องการทางสังคม จากนั้นนำมาสร้างเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความต้องการมากที่สุด ให้ 5 คะแนน
 ระดับความต้องการมาก ให้ 4 คะแนน
 ระดับความต้องการปานกลาง ให้ 3 คะแนน
 ระดับความต้องการน้อย ให้ 2 คะแนน
 ระดับความต้องการน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยมีวิธีการดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับความต้องการ}} = \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

ระดับความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
ระดับมากที่สุด	4.21-5.00
ระดับมาก	3.41-4.20
ระดับปานกลาง	2.61-3.40
ระดับน้อย	1.81-2.60
ระดับน้อยที่สุด	1.00-1.80

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดด้วยตนเองในทันทีที่เก็บคืนมา ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. สำนวนความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา วิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านร่างกายของผู้สูงอายุ

ด้านความต้องการด้านร่างกาย	ความต้องการ		
	\bar{x}	S.D	ความหมาย
1. ความต้องการได้รับการดูแลสุขภาพร่างกาย	4.94	0.22	มากที่สุด
2. ความต้องการได้รับการดูแลอาหารการกิน	4.93	0.25	มากที่สุด
3. มีความต้องการได้รับวิธีการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง	4.88	0.31	มากที่สุด
4. ความต้องการได้รับการพักผ่อนนอกสถานที่	4.87	0.32	มากที่สุด
5. ความต้องการได้รับการตรวจสุขภาพประจำเดือน	4.90	0.29	มากที่สุด
รวม	4.90	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความต้องการด้านร่างกายโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 และเมื่อแยกเป็นรายข้อ โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ความต้องการได้รับการดูแลสุขภาพร่างกาย เท่ากับ 4.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.22 ความต้องการได้รับการดูแลอาหารการกิน เท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.25 ความต้องการได้รับการตรวจสุขภาพประจำเดือน เท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.29 ความต้องการได้รับวิธีการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง เท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.31 และความต้องการได้รับการพักผ่อนนอกสถานที่เท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของผู้สูงอายุ

ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย	ความต้องการ		
	\bar{x}	S.D	ความหมาย
1. ความต้องการความเป็นอยู่ที่มีสภาพแวดล้อมปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ	4.87	0.33	มากที่สุด
2. ความต้องการได้รับความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินและที่อยู่อาศัย	4.88	0.32	มากที่สุด
3. ความต้องการได้รับการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	4.88	0.32	มากที่สุด
4. ความต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัวและลูกหลาน	4.86	0.33	มากที่สุด
5. ความต้องการได้รับการดูแลเรื่องค่ารักษาพยาบาล	4.87	0.34	มากที่สุด
6. ความต้องการได้รับเงินสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น	4.86	0.34	มากที่สุด
รวม	4.87	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26 และเมื่อแยกเป็นรายข้อ โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ความต้องการได้รับความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และที่อยู่อาศัย เท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.32 ความต้องการได้รับการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเท่ากับ 4.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.32 ความต้องการได้รับการดูแลเรื่องค่ารักษาพยาบาลเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 ความต้องการความเป็นอยู่ที่มีสภาพแวดล้อมปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ เท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 ความต้องการได้รับการดูแลเอาใจใส่จากคนในครอบครัวและลูกหลานเท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.33 และความต้องการได้รับเงินสวัสดิการเพิ่มเติมเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็น เท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความต้องการทางสังคมของผู้สูงอายุ

ความต้องการทางสังคม	ความต้องการ		
	\bar{x}	S.D	ความหมาย
1. ความต้องการการยอมรับจากคนในสังคมและครอบครัว	4.95	0.21	มากที่สุด
2. ความต้องการที่อยากจะทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้กับเพื่อนๆ วัยเดียวกัน	4.59	0.49	มากที่สุด
3. ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมการออกกำลังกาย	4.63	0.48	มากที่สุด
4. ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมภูมิปัญญาชาวบ้าน	4.54	0.49	มากที่สุด
5. ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมส่งเสริมทางศาสนา	4.55	0.53	มากที่สุด
6. ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมพบปะพี่น้องผู้สูงอายุประจำเดือน	4.53	0.56	มากที่สุด
รวม	4.630	.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้านความต้องการทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 และเมื่อแยกเป็นรายข้อ โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ความต้องการการยอมรับจากคนในสังคมและครอบครัว เท่ากับ 4.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.21 ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมการออกกำลังกาย เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 ความต้องการที่อยากจะทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้กับเพื่อนๆ วัยเดียวกัน เท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมส่งเสริมทางด้านศาสนา เท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 ความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมภูมิปัญญาชาวบ้านโดยผู้สูงอายุเท่ากับ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 และความต้องการที่อยากจะมีส่วนร่วมหรือเข้าร่วมชมรมพบปะพี่น้องผู้สูงอายุประจำเดือนเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมด้านความต้องการทั้ง 3 ด้าน ของผู้สูงอายุ

ผลสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุทั้ง 3 ด้าน	ความต้องการ		
	\bar{x}	S.D	ความหมาย
1. ด้านความต้องการด้านร่างกาย	4.90	0.19	มากที่สุด
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย	4.87	0.26	มากที่สุด
3. ความต้องการทางสังคม	4.63	0.38	มากที่สุด
รวม	4.80	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.20 และเมื่อแยกเป็นรายด้าน โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านความต้องการด้านร่างกายสูงที่สุด เท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.19 รองลงมาคือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26 และความต้องการทางสังคม เท่ากับ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อแยกเป็นรายด้าน โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านความต้องการด้านร่างกายสูงที่สุดรองลงมาคือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย และความต้องการทางสังคมตามลำดับ โดยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมในด้านความต้องการด้านร่างกายมากที่สุดเป็นลำดับแรกแสดงให้เห็นว่าความต้องการที่สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุคือการได้รับการดูแลคุณภาพชีวิตด้านร่างกายสูงที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าวัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นชัดเจน โดยเฉพาะสภาพร่างกายจะเห็นได้ชัดเจนว่าเสื่อมลงตามอายุ สภาพจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงง่าย ซ้ำหงุดหงิด มีความกังวล เนื่องจากการเจ็บป่วยหรือจากการเสื่อมของระบบต่างๆในร่างกาย เพราะสาเหตุมาจากผู้สูงอายุมีความต้องการปริมาณอาหารลดลงจากวัยหนุ่มสาว แต่จำเป็นต้องได้รับสารอาหารอย่างเพียงพอ เพื่อซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอ และสร้างความต้านทานโรค อาหารมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ผู้มีภาวะทางโภชนาการดีมีสุขภาพแข็งแรง มีการดำเนินชีวิตที่ดี ไม่เครียดจนเกินไป การเปลี่ยนแปลงต่างๆของภายในร่างกายจะเป็นไปอย่างช้าๆ ทำให้ไม่ค่อยแก่ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีภาวะโภชนาการไม่ดี เจ็บป่วย ต่อมสุรา มีน้ำหนักมากหรือน้อยเกินไปร่างกายจะเสื่อมโทรมเร็วทำให้แก่เร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของหมัดเฟาซี รูบามา และคณะ (2560); พิมพิสุทธิ์ บัวแก้ว และ รติพร ถึงฝั่ง (2559); วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว (2557); กิตติมาพร โลกาวิทย์ (2556); เสมอ จัดพล (2556); มณัฐกร คงทอง (2553); วิภาวัน ปัญญาเริน (2552); วิลาวัลย์ รัตนนา (2552) และสิริพร สุธัญญา (2550) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับการดูแลสุขภาพร่างกายสูงที่สุด รองลงมาคือ ความต้องการได้รับการดูแลอาหารการกิน ความต้องการได้รับการตรวจสุขภาพ

ประจำเดือน ความต้องการได้รับวิธีการออกกำลังกายอย่างถูกต้อง และความต้องการได้รับการพักผ่อนนอกสถานที่ ตามลำดับ

2. ด้านความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นลำดับที่สองในความต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และที่อยู่อาศัย มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (1970) เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ที่มนุษย์ยอมมอบความไว้วางใจให้ผู้ปกครองดูแล โดยการมอบอำนาจอธิปไตยของตนเพื่อแลกกับการคุ้มครองตนเอง

3. ลำดับสุดท้ายคือ ด้านความต้องการทางสังคม เนื่องจากมนุษย์ชอบอยู่เป็นกลุ่มคนมากกว่าอยู่คนเดียว โดยเฉพาะผู้สูงอายุ มักมีภาวะซึมเศร้าได้ง่ายเมื่อต้องอยู่คนเดียว หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและคนรอบข้างและความสนใจจากสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ โชติธนะพันธ์ (2550) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพและความสุขของผู้สูงอายุด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ นาควิจิตร (2551) ที่ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการทางสังคม โดยเฉพาะต้องการให้มีกิจกรรม เช่น กิจกรรมเสริมหรือนันทนาการเพื่อให้ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการด้านนันทนาการอยู่ในระดับมาก (ฮับเสาะ น้อยทับทิม และคณะ, 2560; วันชัย ชูประดิษฐ์, 2554; หมัดเฟาซี รูบามา และคณะ, 2560) เนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการทำกิจกรรมในสังคมเพื่อความผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงการอยู่คนเดียวที่อาจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้สูงอายุเกิดความสุขในการดำเนินชีวิตจึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความต้องการทางสังคมด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ จะสามารถแก้ปัญหาสุขภาพและโรคซึมเศร้าได้

จะเห็นได้ว่าความต้องการทั้ง 3 ด้านของผู้สูงอายุยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความต้องการของ Maslow (1970) ที่ว่าความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด ดังความต้องการขั้นพื้นฐาน เป็นความต้องการด้านร่างกายเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัยสูงสุด เนื่องจากเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงมีต่อร่างกายเป็นลำดับแรก เมื่อมนุษย์มีความต้องการด้านร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วย่อมมีความต้องการในลำดับต่อไปได้ นั่นคือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจที่มีส่วนสัมพันธ์กับความต้องการลำดับแรกและยังมีความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี และปราศจากโรคซึมเศร้าที่อาจจะนำมาสู่ปัญหาสุขภาพทางด้านร่างกาย และความปลอดภัยในชีวิตดังนั้นเพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคมจึงควรส่งเสริมและจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้กับผู้สูงอายุตามความต้องการในแต่ละระดับขั้นความต้องการของผู้สูงอายุที่มีความต้องการตามแนวคิดทฤษฎีของมาสโลว์

ข้อเสนอแนะ

ควรมีสันนิบาตผู้สูงอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพด้านร่างกายให้มากที่สุด เนื่องจากผู้สูงอายุเมื่ออายุมากแล้ว เริ่มมีอาการป่วยเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุให้รู้สึกว่าคุณเองยังมีความสำคัญในสังคม และควรจัดให้มีการประกอบอาชีพ และจัดตั้งกลุ่มให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมาพร โลกาวิทย์. (2556). ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของผู้สูงอายุในชุมชนจังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 5(1), 194-211.
- นภาพร ชโยวรรณ และคณะ. (2539). *ผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคมและสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย*. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2539). *รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย*. (เอกสารสถาบัน หมายเลข 246/39). กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ นาควิจิตร. (2551). *ปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์*. ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ.
- พัชรี เขียวสะอาด. (2550). *ปัญหาและความต้องการด้านส่งเสริมสุขภาพและสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองศรีราชาจังหวัดชลบุรี*. ปริญญาโท รม.ม. (การบริหารงานท้องถิ่น). ชลบุรี : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมพ์สุทธิ บัวแก้ว และรติพร ถึงฝั่ง. (2559). การดูแลสุขภาพและภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 21(2), 94-109.
- มณฑิรา เขียวยิ่ง. (2550). *รายงานการวิจัยเรื่องความคาดหวังและความเป็นจริงในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ จากครอบครัว*. ขอนแก่น : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มณัฐกร คงทอง. (2553). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาชุมชนริมทางรถไฟภายในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่*. วิทยานิพนธ์ รม.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มีชัย ฤชุพันธุ์. (15 มกราคม 2562). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2560*. สืบค้นจาก www.radioparliament.net/parliament/constitution2560/constitution2560.pdf
- มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ. (2558). *สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย (ด้านประชากร)*. เข้าถึงเมื่อวันที่ 15/1/62 สืบค้นจาก; <https://fopdev.or.th>
- วิลาวัลย์ ต่อปัญญา และคณะ. (2547). *ปัญหาและความต้องการด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและสังคมของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2554). *การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่*. การค้นคว้าอิสระ รม.ม (รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว. (2557). *พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลคลองตำหรุ อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วิภาวัน ปัญญาเริน. (2552). *ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุชาวไทยลื้อในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). *สวัสดิการผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ ศรีภัทรางกูรถาวร ล่อกา และวิลาวัลย์ ต่อปัญญา. (2550). *สายตัวแทบขาด: การดูแลพ่อแม่ที่อยู่ในวัยชรา*. ลำปาง : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง.
- สายสวาท เกตราสุวรรณ. (2552). *ความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาประชากรศึกษา). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมใจ โชติธนพันธ์ุ. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุบ้านบางแค*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2556). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สิริพร สุัญญา. (2550). *พฤติกรรมการดูแลตนเองกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุในสวนรมณีนาถกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. (2543). *สถานะของประชากรสูงอายุไทยในปัจจุบันและการดำเนินการต่าง ๆ ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสมอ จัดพล. (2556). *การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี*. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 510-519.
- หมัดฟาซี รูบามา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กับ สิทธิมนุษยชนอิสลามที่ปรากฏในธรรมนูญมะดีนะฮ์ว่าด้วยเรื่องสิทธิและความยุติธรรม*. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ "ธรรมศาสตร์ - นิตพัฒนา" ครั้งที่ 2*. (น. 129-144). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- หมัดฟาซี รูบามา และคณะ. (2560). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา*. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. (น. 1888-1894). นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อาภรณ์ ชีวะเกรียงไกร. (1 มีนาคม 2561). *ผลกระทบของสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641444>.
- อับเสาะ น้อยทับทิม และคณะ. (2560). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบางตาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส*. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. (น. 1256-1261). นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper Row.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third editio. New York : Harper and Row Publication.